

Γ. Ελευθεράκη πολιτικός μηχανικός/μεταπτυχιακή φοιτήτρια , Ρ. – Μ. Ανδρεοπούλου αρχιτέκτονας μηχανικός/μεταπτυχιακή φοιτήτρια, Δ. Γαλάνης γεωπόνος/μεταπτυχιακός φοιτητής

Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχολή Αγροτικής Παραγωγής, Υποδομών και Περιβάλλοντος, Τμήμα Επιστήμης Φυτικής Παραγωγής, Εργαστήριο Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου, Μ.Π.Σ. Αρχιτεκτονική Τοπίου, Ιερά Οδός 75, 118 55 Αθήνα

e-mail: elefgogo@gmail.com/raissa_raissandre@yahoo.gr/ galanisdimitris1990@gmail.com

Ο ιστορικός άξονας της Ιεράς Οδού ως βιωματικό μουσείο μέσω χαρτογράφησης.

Περίληψη

Η Ιερά Οδός στην αρχαιότητα, συνολικού μήκους 22 χιλιομέτρων, ξεκινούσε από την Ιερά Πύλη του Κεραμεικού και κατέληγε στο ιερό της Ελευσίνας, έχοντας μεγάλη θρησκευτική, συγκοινωνιακή, οικονομική και πολιτιστική αξία, καθώς από αυτήν περνούσε η πομπή των *Ελευσίνιων Μυστηρίων* και κατά μήκος της υπήρχαν σπουδαία μνημεία, ιερά και τάφοι. Στόχος της εργασίας αποτελεί η διερεύνηση μέσω χαρτογράφησης, ανάδειξης του ιστορικού άξονα της Ιεράς Οδού σε βιωματικό μουσείο με τη δυνατότητα παράλληλης οργάνωσης πολιτιστικών διαδρομών με διαφορετικές θεματολογίες (π.χ. αρχαιολογική, ιστορική, οικολογική, φυσιολατρική, αθλητική) με αναφορά στο σχεδιασμό αντίστοιχων διαδρομών στον ευρωπαϊκό χώρο. Η μεθοδολογία, που ακολουθήθηκε ήταν, αφενός η χωροθέτηση, η παρουσίαση των σημείων ενδιαφέροντος και η ιστορική αναδρομή της Ιεράς Οδού, των μνημείων και των σημείων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (εντοπισμένων ή όχι μέχρι στιγμής) κατά μήκος της, με τη δημιουργία ανάλογων χαρτών κι αφετέρου, η ποιοτική αποτύπωση σε χάρτες των χρήσεων γης, των χώρων πρασίνου, του οδικού δικτύου και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων κατά τη διάρκεια της νύκτας. Μέσω του σχεδιασμού συνδυαστικών χαρτών ανάλυσης και αξιολόγησης του τοπίου, εντοπίστηκαν οι περιοχές με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση προβλημάτων, οι οποίες μπορούν να δώσουν κατευθύνσεις για προτάσεις τοπικών αστικών παρεμβάσεων, σε μία bottom-up προσέγγιση του χώρου. Τέλος, σε χάρτες, διατυπώνονται προτάσεις, σε επίπεδο στόχων και προθέσεων, για το σύνολο της Ιεράς Οδού, που προσανατολίζονται στην προβολή της ως βιωματικό μουσείο.

Λέξεις - κλειδιά: Ιερά Οδός, Πολιτισμός, Τουρισμός, Πολιτιστική Διαδρομή, Χαρτογράφηση

Εισαγωγή

Η Ιερά οδός στην αρχαιότητα συνέδεε την Αθήνα με την Ελευσίνα, έχοντας μήκος περίπου είκοσι δύο (22) χιλιόμετρα και πλάτος 5 μέτρα. Ξεκινούσε από την Ιερά Πύλη του Κεραμεικού και κατέληγε στο ιερό της Ελευσίνας και σύμφωνα με πολλούς αρχαιολόγους και ιστορικούς, θεωρείται ο αρχαιότερος γνωστός δρόμος στην Ευρώπη. Πήρε το όνομά της από την πομπή των Ελευσίνιων Μυστηρίων, που περνούσε από αυτή. Εκτός από τη

θρησκευτική – λατρευτική και συγκοινωνιακή αξία της, είχε και οικονομική και πολιτιστική σημασία, καθώς κατά μήκος της οδού υπήρχαν σημαντικά μνημεία, τάφοι και ιερά. Οι αρχαίοι περιηγητές, Πολέμων και Πausανίας έχουν περιγράψει ότι επί της Ιεράς Οδού υπήρχαν ναοί, βωμοί, αγάλματα θεών, ηρώα, τάφοι και ανδριάντες πολιτών. Η Ιερά Οδός αποτελούσε έως και το 1955 (όπου κατασκευάστηκε η Λεωφόρος Αθηνών (Καβάλας), η οποία συναντάται με την Ιερά Οδό στο ύψος της Μονής Δαφνίου) τη μοναδική αρτηρία οδικής επικοινωνίας της Αθήνας με την Δυτική Αθήνα και την Πελοπόννησο.

Στόχος της εργασίας αποτελεί η διερεύνηση μέσω χαρτογράφησης, ανάδειξης του ιστορικού άξονα της Ιεράς Οδού σε βιωματικό μουσείο με τη δυνατότητα παράλληλης οργάνωσης πολιτιστικών διαδρομών με διαφορετικές θεματολογίες (π.χ. αρχαιολογική, ιστορική, οικολογική, φυσιολατρική, αθλητική) με αναφορά στο σχεδιασμό αντίστοιχων διαδρομών στον ευρωπαϊκό χώρο.

Μεθοδολογία

Μέσω χαρτογράφησης, έγινε, αφενός, η χωροθέτηση, η παρουσίαση των σημείων ενδιαφέροντος, των μνημείων και των σημείων αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (εντοπισμένων ή όχι μέχρι στιγμής) κατά μήκος της κι αφετέρου, η ποιοτική αποτύπωση σε χάρτες των χρήσεων γης, των χώρων πρασίνου, του οδικού δικτύου και των ενεργών τμημάτων της κατά τη διάρκεια της νύχτας. Μέσω του σχεδιασμού συνδυαστικών χαρτών ανάλυσης και αξιολόγησης του τοπίου, εντοπίστηκαν οι περιοχές με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση προβλημάτων, οι οποίες μπορούν να δώσουν κατευθύνσεις για προτάσεις τοπικών αστικών παρεμβάσεων, σε μία bottom-up προσέγγιση του χώρου.

Πολιτιστικός τουρισμός – Πολιτιστικές διαδρομές

Ο “πολιτιστικός τουρισμός” ορίζεται, σύμφωνα με τη “Χάρτα Πολιτιστικού Τουρισμού” (Βρυξέλλες, 1976) στο πλαίσιο του ICOMOS, της Διεθνούς Οργάνωσης Μνημείων και Τόπων, ως μία εναλλακτική μορφή τουρισμού προορισμένη όχι μόνον για την ανακάλυψη μνημείων, συνόλων, τοποθεσιών, αλλά και για τη διατήρηση και την προστασία τους (Αυγερινού- Κολώνια, 2011).

Οι “πολιτιστικές διαδρομές” αποτελούν ένα από τα πιο διαδεδομένα διαχειριστικά εργαλεία ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού και προσδιορίζουν μία προκαθορισμένη πορεία (επίσκεψη) σε μνημεία της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς μέσα σ’ ένα καθορισμένο θεματικό, ιστορικό ή εννοιολογικό πλαίσιο, Είναι ουσιαστικά μία εφαρμοσμένη πρακτική “ερμηνείας” (interpretation) της πολιτιστικής κληρονομιάς (Καραβασίλη κ.α., 2011).

Πλήθος παραδειγμάτων κρατών, πόλεων, περιοχών στον ευρωπαϊκό χώρο, αλλά και παγκοσμίως, έχουν οργανώσει, εφαρμόζουν και προβάλλουν πολιτιστικές διαδρομές με πολλές και διαφορετικές θεματικές. Παράδειγμα, η πολιτιστική διαδρομή Αφροδίτη στην Κύπρο, η οποία έχει ως κεντρικό θέμα τη θεά του έρωτα και της ομορφιάς, Αφροδίτη, που θεωρείτο προστάτιδα του νησιού κατά την αρχαιότητα.

Χωροθέτηση

Η Ιερά Οδός ξεκινώντας από τον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού στο Δήμο Αθηναίων, διέρχεται από πέντε δήμους του δυτικού λεκανοπεδίου Αττικής (Δήμος Αιγάλεω, Αγ. Βαρβάρας, Χαϊδαρίου, Ασπροπύργου και Ελευσίνας), συνολικής έκτασης 20.908 εκταρίων και πληθυσμού 917.646 κατοίκων και καταλήγει στον αρχαιολογικό χώρο του ιερού της Δήμητρας και της Κόρης στην Ελευσίνα. Στο Χάρτη 1. εμφανίζεται η χωροθέτηση της Ιεράς Οδού, καθώς και η επιμέρους έκταση και ο πληθυσμός του κάθε δήμου.

Σημεία Ενδιαφέροντος

Στο Χάρτη 2. εμφανίζονται τα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (ιερά, ναοί, γέφυρα) που εντοπίζονται σήμερα κατά μήκος της Ιεράς Οδού, σημεία ιστορικού ενδιαφέροντος, όπως το Δρομοκαϊτίο Ίδρυμα (1887), αλλά και οι χώροι πρασίνου που υπάρχουν εκατέρωθεν αυτής, όπως το Άλσος Αιγάλεω – Μπαρουτάδικο και ο Βοτανικός Κήπος του Διομήδους, καθώς και οι μεγάλοι ορεινοί πράσινοι όγκοι του Ποικίλου Όρους και του Όρους Αιγάλεω. Επίσης συναντάμε ένα σημαντικό υδροβιότοπο, τη λίμνη Ρειτών (Κουμουνδούρου). Βέβαια, η Ιερά Οδός εφάπτεται της ναυπηγοεπισκευαστικής ζώνης του Σκαραμαγκά και διέρχεται και από τη βιομηχανική ζώνη Ασπροπύργου.

Σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος

Από τα κυριότερα σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος και μνημεία κατά μήκος της Ιεράς Οδού είναι ο αρχαιολογικός χώρος του Κεραμεικού, που αποτελεί και την αρχή της, το Σκίρον, ο Ελαιώνας και το ταφικό μνημείο της Πυθιονίκης στο λόφο του Προφήτη Ηλία, που δυστυχώς δεν έχει εντοπιστεί. Επίσης, βρίσκονται οι ναοί του Αγ. Σάββα (στην αρχαιότητα βωμός και ναός του Μειλίχιου Δία) και του Αγ. Γεωργίου, που βρισκόταν ναΐσκος αφιερωμένος στον ήρωα Κυαμίτη. Σημαντικό μνημείο αποτελεί η Μονή Δαφνίου, η οποία περιλαμβάνεται στον κατάλογο μνημείων παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς της UNESCO. Στην αρχαιότητα βρισκόταν εκεί ναός αφιερωμένος στο θεό Απόλλωνα, μάλιστα, κίονας του αρχαίου ναού είναι εντοιχισμένοι στο σημερινό ναό. Συνεχίζοντας μετά τη Μονή Δαφνίου προς το Σκαραμαγκά, υπάρχει στα βόρεια υψώματα ιερό αφιερωμένο στη θεά Αφροδίτη. Μετά το ιερό της Αφροδίτης, η Ιερά Οδός συναντούσε τους Ρειτούς, ρέματα που σχηματίζονταν από πολλές πηγές και χύνονταν στη θάλασσα. Λίγο πιο έξω από την Ελευσίνα και ανατολικά, η Ιερά Οδός συναντούσε τον Ελευσινακό Κηφισό με την τετράτοξη γέφυρα από τον αυτοκράτορα Αδριανό, που διατηρείται μέχρι σήμερα. Τέλος, κατέληγε στον αρχαιολογικό χώρο της Ελευσίνας.

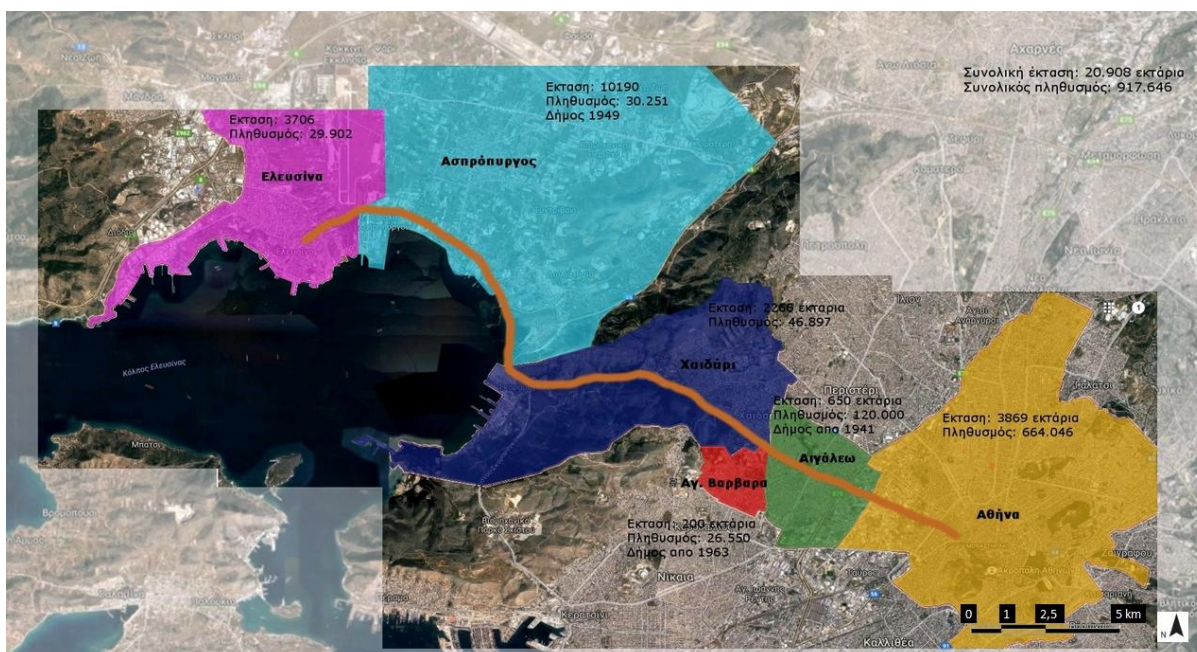
Στο Χάρτη 3. με τις μεγάλες κόκκινες κουκίδες σημειώνονται τα μνημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, που εντοπίζονται σήμερα, ενώ με τις μεσαίες τα μνημεία που δεν έχουν εντοπιστεί. Τέλος, με τις πιο μικρές κουκκίδες σημειώνονται τα ίχνη της αρχαίας Ιεράς Οδού.

Χρήσεις γης – Πράσινο – Οδικό Δίκτυο – Ενεργά τμήματα τη νύχτα

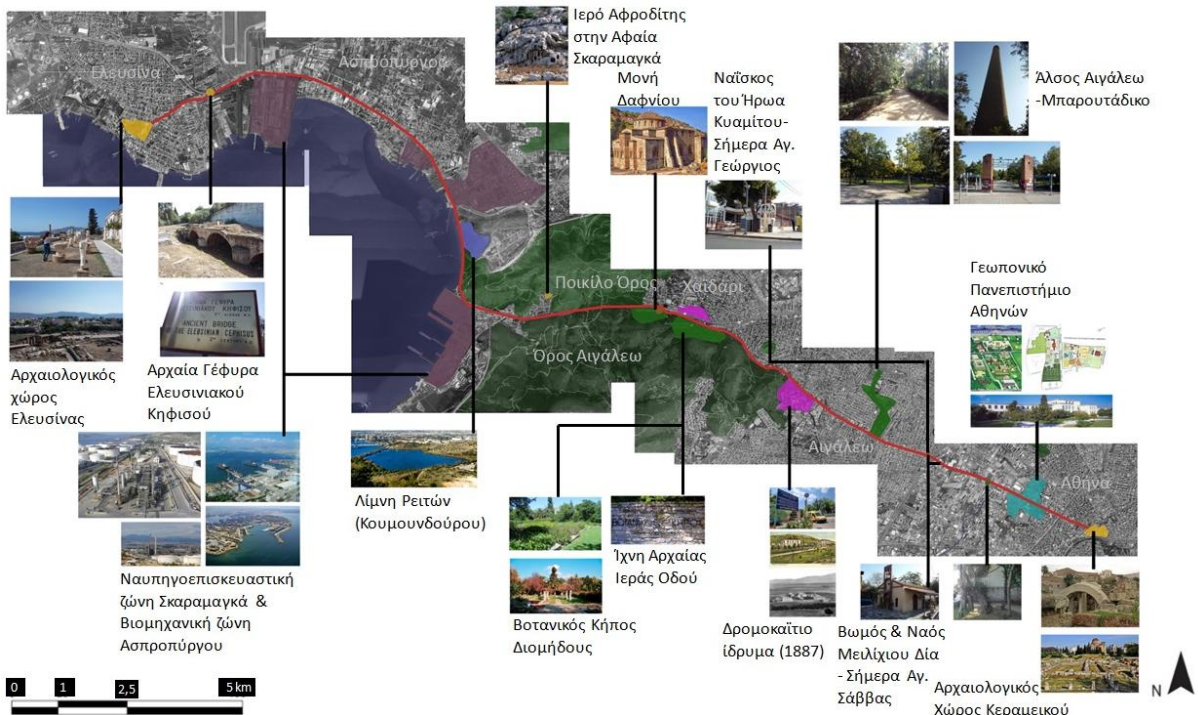
Η υφιστάμενη κατάσταση, των χρήσεων γης κατά μήκος της Ιεράς Οδού αποτυπώνεται ποιοτικά στον Χάρτη 4. Σημειώνονται περιοχές κατοικίας, μικτής εμπορικής χρήσης, πρασίνου, εκπαίδευσης, αθλητισμού και χονδρικού εμπορίου. Αξιολογώντας το προκύπτον, οι περιοχές της Ιεράς Οδού που έχουν τη μεγαλύτερη συγκέντρωση χρήσεων γης και τα τμήματα της Ιεράς Οδού που διατηρούνται ενεργά και κατά τις νυχτερινές ώρες αποτυπώνονται στο Χάρτη 5. Δημιουργούνται επίσης, χάρτες που απεικονίζουν την υφιστάμενη κατάσταση του πρασίνου και του υγρού στοιχείου, καθώς και του οδικού δικτύου.

Αξιολόγηση

Κάθε ένας από τους παραπάνω χάρτες αξιολογείται και τα στοιχεία αυτά συνθέτουν ένα συνδυαστικό χάρτη, που παρουσιάζει το σύνολο των προβληματικών, των ελλείψεων και των αστοχιών σε σχέση με το πράσινο, τις χρήσεις γης, το οδικό δίκτυο και τα μνημεία (Χάρτης 6.). Έτσι, από την επεξεργασία αυτού του χάρτη, προκύπτουν οι δύο περιοχές κατά μήκος της Ιεράς οδού με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση προβληματικών και οι οποίες μπορούν να δώσουν κατευθύνσεις για προτάσεις τοπικών αστικών παρεμβάσεων. (Χάρτης 7.).

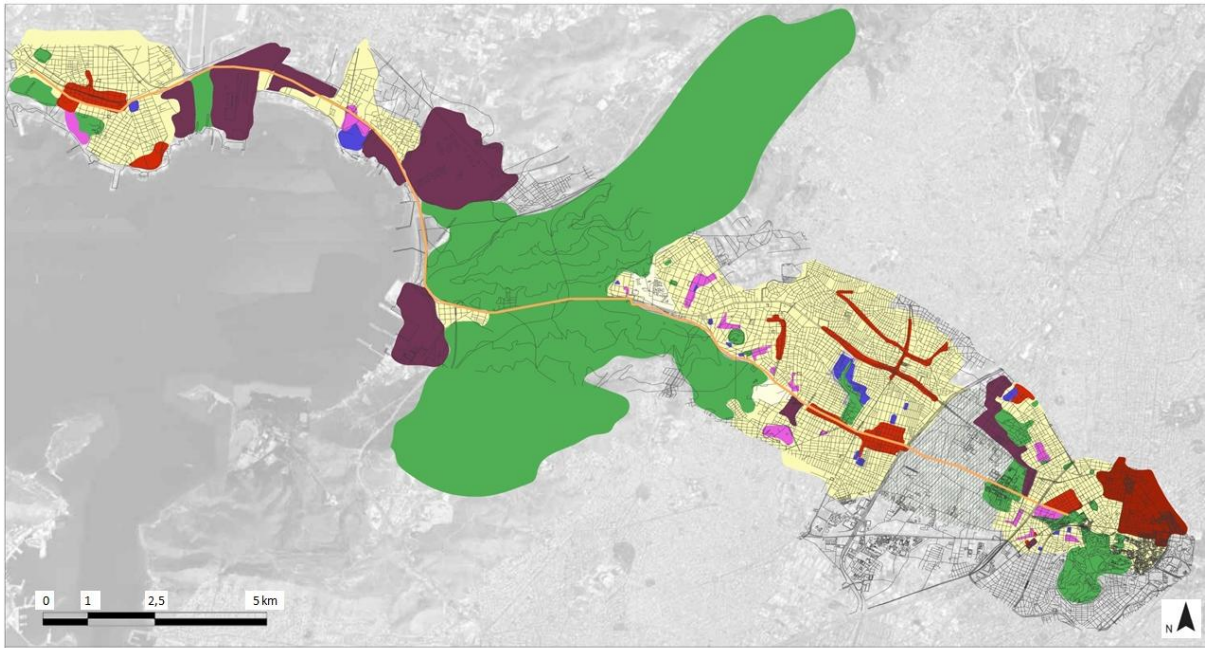
Χάρτης 1. Χωροθέτηση της Ιεράς Οδού (Πηγή: <https://www.google.com/intl/el/earth/>, ίδια επεξεργασία

Χάρτης 2. Σημεία ενδιαφέροντος επί της Ιεράς Οδού
(Πηγή: <https://www.google.com/intl/el/earth/>, ίδια επεξεργασία)

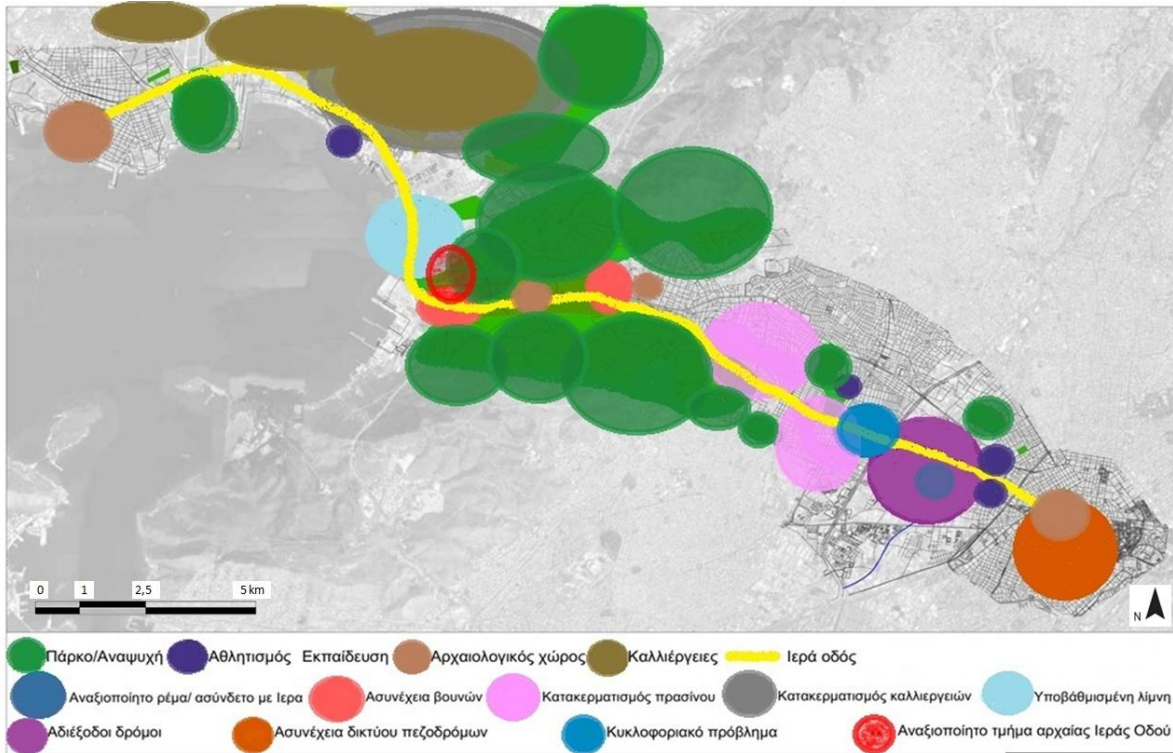
Χάρτης 3. Σημεία αρχαιολογικού ενδιαφέροντος (Μνημεία και ίχνη της αρχαίας Ιεράς Οδού)
(ίδια επεξεργασία)

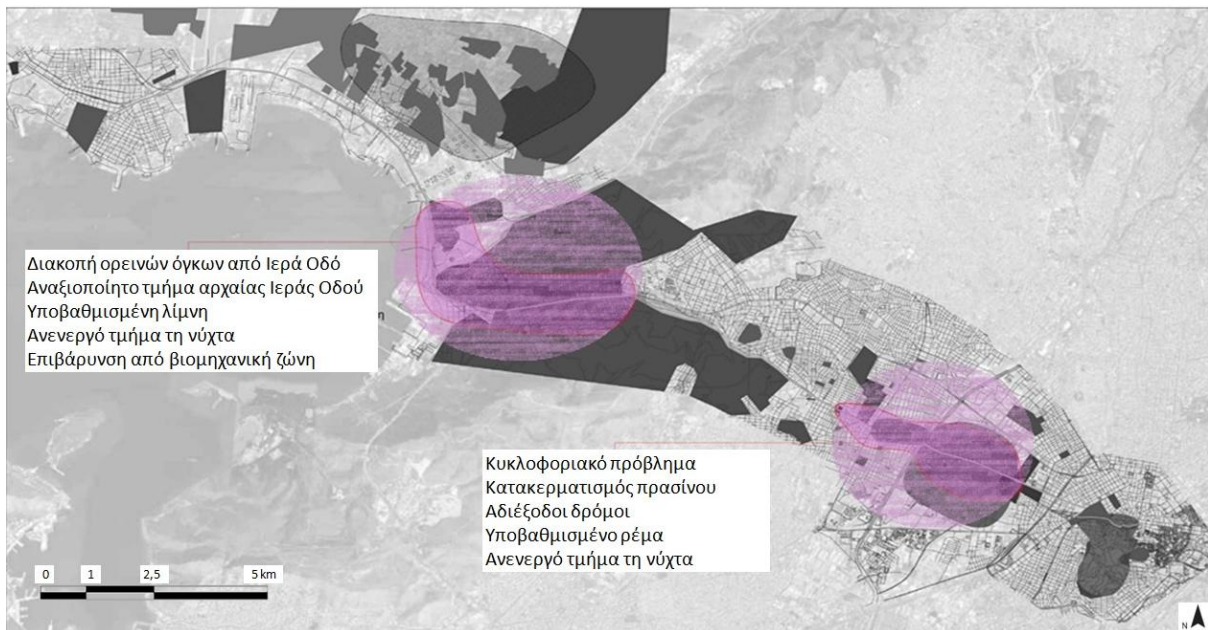
Χάρτης 4. Ποιοτική αποτύπωση χρήσεων γης κατά μήκος της Ιεράς Οδού (ιδία επεξεργασία)

Χάρτης 5. Συγκέντρωση χρήσεων γης και διαβάθμιση ενεργών τμημάτων τη νύχτα επί της Ιεράς Οδού (ιδία επεξεργασία)

Χάρτης 6. Αξιολόγηση τοπίου κατά μήκος της Ιεράς Οδού (ιδία επεξεργασία)

Χάρτης 7. Περιοχές της Ιεράς Οδού με τη μεγαλύτερη συγκέντρωση προβλημάτων (ιδία επεξεργασία)

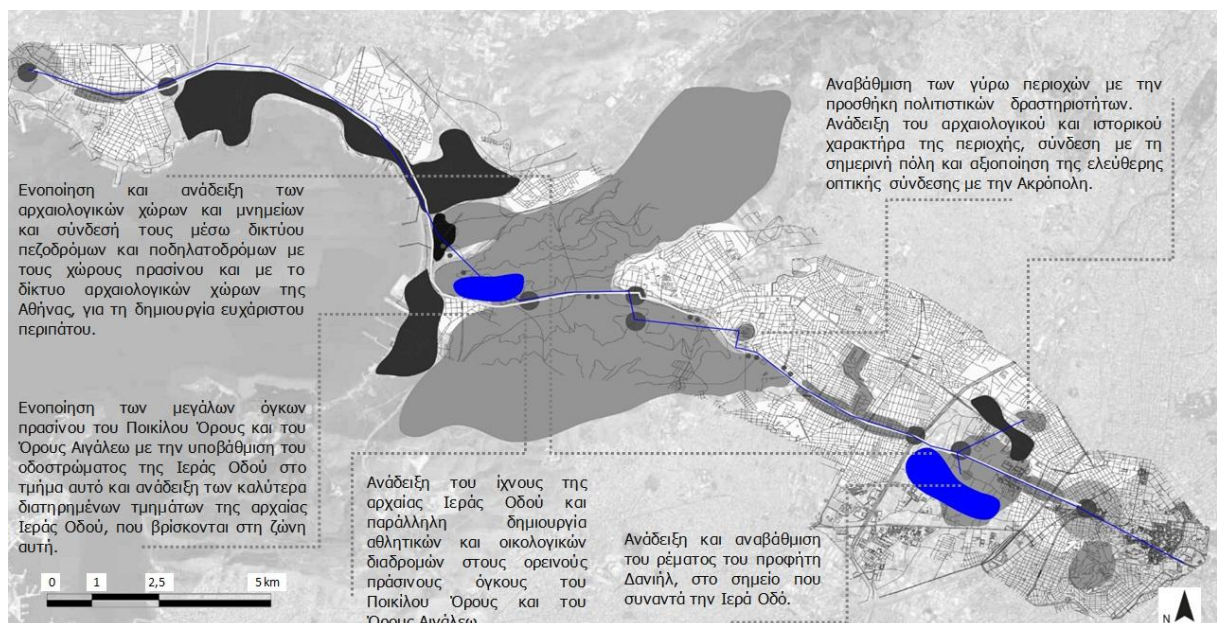
Σκέψεις - Προτάσεις σε επίπεδο στόχων και προθέσεων

Συνοπτικά, διαπιστώθηκε ότι, η Ιερά Οδός σήμερα διαθέτει εκατέρωθεν ένα πλήθος σημαντικών αρχαιολογικών χώρων και μνημείων και σε πολλά δε σημεία της, καλοδιατηρημένα ίχνη του ιστορικού άξονα. Πολλά από αυτά, όμως, παραμένουν σε

μεγάλο βαθμό, αναξιοποίητα, κάποια χρειάζονται ανάδειξη, άλλα προστασία και συντήρηση και όλα είναι ασύνδετα, τόσο μεταξύ τους, όσο και με το δίκτυο αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας. Η δημιουργία μίας ή πιθανόν περισσότερων πολιτιστικών διαδρομών με διαφορετικές θεματολογίες έχει ως κυριότερους στόχους, να προσελκύσει επισκέπτες στη συγκεκριμένη περιοχή, να αποκτήσει μεγαλύτερο τουριστικό ενδιαφέρον, να βοηθήσει στην προβολή και προστασία των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, αλλά και των ιχνών του ιστορικού άξονα, καθώς και να εξασφαλίσει, κατά το δυνατό, πόρους για τη συντήρησή τους, να δημιουργήσει ευκαιρίες ανάπτυξης στην τοπική παραγωγική δραστηριότητα και να προσελκύσει νέες επενδύσεις.

Με γνώμονα τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων και υποδομών, διατυπώνουμε προτάσεις, σε επίπεδο στόχων και προθέσεων, για το σύνολο της Ιεράς Οδού, καθώς και των περιοχών, που διέρχεται. Οι κυριότερες από αυτές είναι (Χάρτης 8.):

- Ενοποίηση και ανάδειξη των αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, που βρίσκονται κατά μήκος της, με την παράλληλη δημιουργία κατάλληλων υποστηρικτικών υποδομών και σύνδεσή τους με το δίκτυο αρχαιολογικών χώρων της Αθήνας.
- Σύνδεση μέσω δικτύου πεζοδρομίων – ποδηλατοδρόμων των χώρων πρασίνου μεταξύ τους και με τους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία για τη δημιουργία ευχάριστου περιπάτου.
- Ενοποίηση των μεγάλων όγκων πρασίνου του Ποικίλου Όρους και του Όρους Αιγάλεω με την υποβάθμιση του οδοστρώματος της Ιεράς Οδού στο ύψος του ιερού της Αφροδίτης στην Αφαία Σκαραμαγκά.
- Αναβάθμιση των γύρω περιοχών με την προσθήκη πολιτιστικών δραστηριοτήτων, ώστε να είναι πληρέστερη η λειτουργία και η διαχείριση των αρχαιολογικών χώρων.
- Ανάδειξη του αρχαιολογικού και ιστορικού χαρακτήρα της περιοχής, σύνδεση με τη σημερινή πόλη και αξιοποίηση της ελεύθερης οπτικής σύνδεσης με την Ακρόπολη.
- Προστασία, ανάδειξη και αναβάθμιση του ρέματος του προφήτη Δανιήλ, στο σημείο που συναντά την Ιερά Οδό, καθώς και της λίμνης Ρειτών (Κουμουνδούρου) στο Σκαραμαγκά.

Χάρτης 8. Χάρτης προτάσεων για την προβολή της Ιεράς Οδού ως βιωματικό μουσείο (ιδία επεξεργασία)

Βιβλιογραφικές αναφορές Ξενόγλωσσες

- Aldridge D. and Fenton A.,(1973). "Environmental Awareness in Scotland, Regional Ethnography and Environmental Awareness, Regional and National Interpretive Plans", Museum Journal
- Feifer, M., (1985). "Tourism in History: From Imperial Rome to the Present", Stein and Day, New York
- Gali, N., (2012). "Identifying Cultural Tourism: A Theoretical Methodological Proposal", Journal of Heritage Tourism,7(1): 45-58
- Hibbert, C., (1969). "The Grand Tour", Putnam, London
- McIntosh, R.W. and Goeldner, R., (1986). "Tourism: Principles, Practices, Philosophies", Wiley and Sons, New York
- Moulin, C. and Boniface, Pr.,(2001). "Routeing Heritage for Tourism: Making Heritage and Cultural Tourism networks for Socio-Economic Development", International Journal of Heritage Studies 7(3): 237-248
- Thorburn, A., (1986). "Marketing Cultural Heritage: Does it Work Within Europe?", Travel and Tourism Analyst, December

Ελληνικές

- Αυγερινού – Κολώνια Σ., (2011). "Ευνοϊκοί και περιοριστικοί παράγοντες του σχεδιασμού με όρους αειφορίας. Τουρισμός – Πολιτισμός", Σημειώσεις μαθήματος, Δ.Π.Μ.Σ. Αρχιτεκτονική – Σχεδιασμός Χώρου, Κατεύθυνση: Πολεοδομία – Χωροταξία, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Εθνικό Μετσόβιο, Πολυτεχνείο, Αθήνα
- Καραβασίλη Μ. και Μικελάκης Ε., (2011). "Πολιτιστικές Διαδρομές. Προς μία ερμηνευτική του "πολιτισμικού τοπίου" με αναπτυξιακή προοπτική", Αρχαιολογία και Τέχνες (71), σελ. 84-86 Διαθέσιμο σε: <http://www.archaiologia.gr/wp-content/uploads/2011/07/71-8.pdf> (Προσπελάστηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2018)
- Κωστάκης, Μ., (2003). "Τουρισμός-Πολιτισμός. Η διεθνής εμπειρία", εισήγηση για το Συνέδριο "Πολιτιστικός Τουρισμός και Ανάπτυξη", Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, Ινστιτούτο Επιμόρφωσης
- Παπαγεωργίου, Μ., Λαϊνάς, Ι. και Νικολακοπούλου, Χ. (2010). "Η χωροταξία της μνημειακής πολιτιστικής κληρονομιάς: κατευθύνσεις σχεδιασμού σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο", στο Η. Μπεριάτος και Μ. Παπαγεωργίου (επ.), "Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21ο αιώνα: Ελλάδα – Μεσόγειος", Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος, σελ. 619 – 634

Διαδικτυακές Πηγές

- [Δήμος Αιγάλεω] Διαθέσιμο σε: <http://www.aigaleo.gr/Default.aspx?tabid=432&language=el-GR> (Προσπελάστηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2018)
- [Δήμος Χαϊδαρίου] Διαθέσιμο σε: <http://www.haidari.gr/Default.aspx?tabid=168&language=el-GR> (Προσπελάστηκε στις 3 Φεβρουαρίου 2018)

[Diazoma] Πολιτιστική Διαδρομή Αρχαίων Θεάτρων στην Ήπειρο Θέατρα,17 Σεπτεμβρίου 2013. Διαθέσιμο σε: www.diazoma.gr/200-Stuff-04-Press_03/DTM_843_Article.pdf Προσπελάστηκε στις 18 Ιανουαρίου 2018)

[ΕΠΙΣΗΜΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΥΠΡΟΥ] Διαθέσιμο σε: <http://www.visitcyprus.com/index.php/el/discovercyprus/rural/cultural-routes/item/660-aphrodite-cultural-rout> (Προσπελάστηκε στις 9 Ιανουαρίου 2018)

The historical axis of Iera Odos (The Sacred Way) as an experiential museum through mapping

Abstract

Iera Odos (The Sacred Way), in ancient Greece, was the road, with a total length of 22 kilometers, from the Sacred Gate in the Kerameikos (the Athenian cemetery) to the sanctuary of Elefsis. It was of a great value not only commercially and financially, but mostly culturally and religiously, as it was the route taken by a procession celebrating the *Eleusinian Mysteries*, with historically important monuments along. The purpose of this work is to investigate the prominence of the historical axis of the Sacred Way (modern Iera Odos), as an experiential museum through the planning of theme cultural routes (archaeological, historical, ecological, naturalistic, athletic), with reference to the corresponding route planning, urban and landscape design in Europe. The methodology followed was layout, recording of the points of interest and historical retrospection of the Sacred Way, the monuments and the sites of archaeological interest (located or not so far), presented in maps along with quality mapping of land use, green spaces, road network and human activities during night. Through creating combining maps of analysis and assessment of the current situation, areas with the greatest concentration of deficiencies and failures have been identified, which can provide guidance for proposals for local urban interventions in a bottom-up space approach. Finally, proposals, as far as objectives and intentions are concerned are mapped for the total length of the Sacred Way, oriented towards its projection as an experiential museum.

Key words: Sacred Way, Culture, Tourism, Cultural Route, Mapping